

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtine, poslana za zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Pod novim deželnim glavarjem.

Danes se zopet po daljšem presledku snide deželni zbor na plenarni seji. Najvažnejša in prva točka dnevnega reda je nastop novega deželnega glavarja dr. Sušteršiča. Poslanci so radovedni, javnost zanima kako stališče bo zavzel v deželnem zboru novi dostojanstvenik. Vse ostane pri starem, razmerje deželnega glavarja do stranke ostane isto, tako je sklenil izvrševalni odbor S. L. S. In vendar ni tako. Danes nastopi dr. Sušteršič prvič kot dostojanstvenik, prvokrat bo predsedoval najvažnejši korporaciji v deželi kot njen glavar in kot predstojnik cele kranjske dežele. Čuden občutek mora imeti danes dr. Sušteršič. Sedel bo prvokrat na tisti prestol na katerega sedaj samo tisti moške, ki so si ga prislužili za prijetno penzijo. Hudo bo danes dr. Sušteršiču. Kadar bo hotel odpreti usta pa bo čutil na njih neprijetno pripravo, ki jo sicer nosi le njegov kužek ob času kontumaca. Kadar bi rad dvignil roke bo videl na njih verige, ki ga silijo k samozatajevanju. Le en žarek bo danes sijal na dr. Sušteršičevo čelo in ta žarek bo zanj blazen. Žareli mu bodo iz daljave visoki redovi, ministrski šivi še višjih plemičev.

Izvrševalni odbor S. L. S. je sklenil, da ostane vse pri starem. Če bi to bilo res, potem mora biti dr. Sušteršič še naprej tisti neukrotljivi, rjoveči lev, ki je s svojim nadčloveškim glasom tolikrat razvnel celo zbornico. Če bi to bilo res, potem bi dr. Sušteršič moral biti pripravljen na to, da bo s pestjo žugal ekscelenci Schwarzu, kakor je svoj čas na ta način kazal svojo moč deželnemu predsedniku Heinu. Je že tako. Dr. Sušteršič je kot deželni glavar zadel med zgoranjih 10.000 ljudi, med one predstavitelje, ki so sicer glavarji nad ljudstvom, ki so pa pred vsem zauniki krone. Dosegljiv je dr. Sušteršič tisti minimum dostojanstva, ki mu sam po sebi omogočuje, da se dviga še od stopnje do stopnje. Pri taki gospodi pa se radikalizem nikakor ne izplača in le slabo ponese. Tržaški namestnik princ Hohenlohe je bil le par tednov ministrski predsednik. Bil je preveč demokrata, premalo konservativen birokrat. Padel je v visokih krogih baš radi tega v nemilost.

Dr. Sušteršič bo imel prav kmalu ugodno priliko pokazati kaj hoče in kaj namerava. Odprto je še vprašanje glede verifikacije mandata novih deželnih poslancev, nujno je vprašanje kako se bo dežela rešila pretečnih finančnih polomov. Neverjetno ni zagotovilo, da se S. L. S. boji proračunske debate in da bo na vsak način hotela doseči razpust deželnega zbora ter razpis novih volitev. Zatrjuje se celo, da bi tako postopanje tudi vlada podpirala samo, da ohrani klerikalno stranko pred razsulo in ji omogoči, takoj po novih volitvah zvišati deželne doklade. Pri današnjih razmerah, v katerih je mogoče, da je postal baron Schwarz ekscelenca, dr. Sušteršič deželni glavar, Oražem pa občinski gerent v Mostah, je od vlade prav vsega pričakovati. Manj verjetna se nam zdi ona vest, ki pravi, da se je dr. Sušteršič napram vladi obvezal, da bo ohranil deželni zbor pri delu in da ne bo privolil v nasilstva. Dr. Sušteršič ostane še naprej gospodar čez inventar palače na Bleiweisovi cesti. Edinole njegova volja bo še naprej v tej hiši odločilna.

Današnja seja deželnega zbora ne bo še nikogar presenetila. Razen naznanila deželnozbornskega predsedstva in volitev rediteljev ter

odsekov so na dnevnem redu itak le še poročila deželnega odbora, ki se oddajo odsekom. Nameravani atentat na poslanca Reisnerja in Ribnikarja bo bržčas danes izostal. Tudi bodočnosti se ni treba narodno-napredni stranki bati. Čim bolj brezobzirni in čim manj pravični bodo pristali deželnozbornske večine, tem ugodnejše bo za napredek protiklerikalnega gibanja v naši deželi. Novih volitev pa se naprednjaki samo lahko veselimo. Saj se mora že pri prihodnjih deželnozbornskih volitvah pokazati pravi izraz ljudske volje. Pridobiti treba le dva mandata in S. L. S. nima v deželnem zboru več večine. Izgubiti narodno-napredna stranka ničesar ne more. V našem interesu je, da čim prej pridejo nove volitve; kajti z njimi pride v našo deželo tudi dan obračuna z deželnozbornsko večino. Novi deželni glavar dr. Sušteršič bo dočel zanj termin.

SPLOŠNI PREGLED.

Veliko ministrstvo. Vzrok vednih ministrskih kriz na Francoskem je brezdvomno dejstvo, da so prihajali na vlado večinoma možje v političnem svetu popolnoma neznani, ki niso imeli zaslonbe v nobeni stranki. Novemu ministrskemu predsedniku Poincaréju pa se je posrečilo sestaviti kabinet, ki sede v njem največje avtoritete francoskega političnega sveta. Zadnja francoska kriza je bila velikanskega pomena, kar se najbolj spozna iz nervoznosti, ki je zavladala v časopisju vse Evrope. Poincaré je zbral svoje veliko ministrstvo iz mož, ki imajo v svetovni politiki svoje priznanje, me, a veliko zaslonbo pa v močnih strankah. To avtoritativno ministrstvo vodi najboljši, i-dik za mirovni razvoj evropske politike. Velike naloge kakaj novi kabinet, maroško vprašanje je navidezno sicer rešeno, a Franciji bo treba še veliko dela, da si zagotovi svojo popolno moč, treba je rešiti dogovor s Španjo, vrhu vsega pa je mednarodni položaj še popolnoma nejasen, vendar je pričakovati da Poincaréjev kabinet stori vse, da se zagotovi mir v Evropi. Program izjavi, s katero se je danes novo ministrstvo predstavilo zbornici obsega mnogo točk, med katerimi so najvažnejše: strem-ljenje za zblizanjem med Francijo in Nemčijo, rešitev francosko-španskega dogovora, ureditev prijateljskih razmer s zavezničnimi državami, skrb za armado in mornarico, kot garancije miru, sporazum z republikanskimi strankami, rešitev vprašanja glede volilne reforme in ugoditev državne avtoritete v vseh političnih vprašanjih. Veliko ministrstvo, ki ni našlo priznanje in simpatij samo v Franciji nego tudi v vsi Evropi, je gotovo zmogljivo, da reši to vprašanje v korist in blaginjo francoske republike.

Kritična situacija na Turškem. S kakimi sredstvi poskušajo Mladoturki vzdržati še za nekaj časa svojo nadmoč, dokazujejo jasno zadnji dogodki v zbornici, ki je odklonila vladni predlog glede spremembe člena 35 ustave. Predsednik zbornice je šel takoj k sultanu in tam skupno z vojnimi ministrom zahteval razpust zbornice, Sultan pa je imel več pojma o ustavi, ki predpisuje za razpust zbornice sklep državnega senata, ter je odklonil to protustavno mladoturško zahtevo. Ako bi sultan privolil na mladoturško zahtevo, tedaj bi to značilo pravi državni prevrat, ker je gotovo, da ne bi Mladoturki takoj razpisali novih volitev, temveč vladati absolutistično, ali pa v slučaju nemirov proglasili vojaško diktaturo, ki bi jo u-

pravljaj sedanji vojni minister. — V Carigradu vlada velik strah pred bodočnostjo, ker pozna vsi dobro nasilno politiko mladoturškega komiteja, ter se boje najhujših dogodkov. Posebno med opozicionalnimi časniki se opaža veliko razburjenje, ker so prepričani, da bo vlada vkljub vsemu razpustila zbornico ter proglasila obsedno stanje ter nastopila najbrezobzirnejše proti opozicijskemu časopisju. V tem slučaju bi večina opozicijskih časopisov začasno prenehala izhajati, uredniki bi pa odšli v inozemstvo, dokler se ne vrnejo ustavne razmere. Ustavnost mladoturške vlade se torej prav v ničemer ne razlikuje od skrajnega absolutizma Abdul-Hamidove dobe, za to se ji pa zna zgoditi isto, kar so Mladoturki uprizorili proti staremu sultanu, vprašanje pa je, ako bo ta državni prevrat ostal samo notranja zadeva otomanskega cesarstva, ali pa izzove mednarodni politični konflikt, ki visi nad Turčijo vedno na lasu.

DNEVNI PREGLED.

Nov roman »Dana«. V kratkem začnemo priobčevati nov roman »Hiša Saint-Pol«, ki je vezelanim v svetovno znan.

Kranjski deželni zbor ima sejo danes, v sredo, dne 17. januarja 1912 ob deseti uri dopoldne: Naznanila deželnozbornskega predsedstva. Volitev enega reditelja. Volitev odsekov. Poročilo o delovanju kranjskega deželnega odbora za dobo od 1. januarja do konca decembra 1910. Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnega poslanca v kmetijskih občinah volilnega okraja Trebnje-Višnja gora-Zužemberk-Mokronog-Litija-Radeče in raznih deželnih računskih sklepah. Vladna predloga z načrtom vodopravnega zakona za vojvodino Kranjsko. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga izpremenjeni načrt novega lovskega zakona. Poročilo deželnega odbora o prošnji Friderika Kaukega, učitelja na petrazredni ljudski šoli v Kočevju, za vštetev na zasebni ljudski šoli steklarne v Kočevju prebite službene dobe pri svoječasnih odmeri pokojnine. Poročilo deželnega odbora o načrtu zakona o pravnih sredstvih proti odločbam in odredbam občinskih in drugih avtonomnih oblastev. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun za leto 1912. Poročilo deželnega odbora v zadevi načrta zakona glede uprave skupnih zemljišč; o prenosni poduka in gospodarstva na kmetijski šoli na Grmu in o izpremembi šolskega štatuta; o nekaterih priredbah v deželni prisilni delavnici v Ljubljani; o zakonskem načrtu o uravnavi Sore od Godešča do Gorican; glede dovolitve letnega prispevka 600 K za 4 gojence ustanovnega zavoda za gluhome; o spremembi § 13 zakona z dne 13. junija 1882, dež. zak. št. 25 l. 1886, o odkupu novčnin in prirodninskih davščin za cerkve, župnije in organe; o dopolnilnih volitvah dveh poslancev iz volilnega okraja Ljubljane; o razdružitvi krajne občine Mošnje v tri samostojne krajne občine Leše, Ljubno in Mošnje; o ustanovitvi samostojne krajne občine Selo pri Šumperku; o pobiranju 140 odstotne doklade od interesentov vodovoda v Godoviču leta 1912; o pobiranju doklad za občino Vrhnika za leto 1912, in sicer v davčni občini Vrhnika 130 odstotne, v davčni občini Stara Vrhnika od udeležencev vodovoda 180 odstotne doklade; o pobiranju 166 odstotne doklade v občini Čelje leta 1912; o prevzetju kmetijsko-kemičnega preizkuševališča za Kranjsko

v Ljubljani za deželni zavod; o pobiranju 110 odstotne doklade odnosno 109 odstotne doklade v občini Sv. Križ pri Svibnem leta 1912; o pobiranju 126 odstotne doklade v občini Trava leta 1912; glede dovolitve višjih nego 20 odstotnih doklad za cestne namene; o pobiranju 120 odstotne doklade po davčni občini (mestu) Postojna leta 1912; o novih splošnih volitvah za deželni zbor vojvodine Kranjske; o volitvi deželnega poslanca za volilni okraj kmetijskih občin Vipava-Ildrija; o volitvi deželnega poslanca v mestnem volilnem okraju Novo mesto-Višnja gora-Črnomelj-Metlika-Kostanjevica-Krško in Ribnica; v zadevi živino-zdravniške službe na Kranjskem in o vpeljavi tečajev za izobrazbo živinozdravniških pomočnikov. — Poročila se bodo izročila odsekom.

Volitve v Trzinu — potrjene. C. kr. deželna vlada je danes interesentom dostavila odlok, s katerim zavrača rekurz tržiških Nemcev zoper izvolitev slovenskega občinskega odbora. Tržič dobi vsled tega v par dneh prvega slovenskega župana.

Davčna administracija v Ljubljani. Včerajšnji »Slovenec« poroča, da stoji pri davčni administraciji tajništvo nar.-napredne stranke označeno kot podnajemnik Simon Gregorčičeva knjižnice in čitalnice. Davčna administracija je izvršila s tem, da je zanesla to vest v »Slovenca« velikansko impertinenco, ker je uradno tajnost na tak nekvificiran način izdala. Kdo pa naj še davčni administraciji pošilja izpovedi, če pridejo potem v »Slovenca«. Dolžnost finančnega ravnateljstva je, da takoj nastopi proti krivcu s tisto brezobzirnostjo, s kakršno si je upal klerikalni zaupnik v davčni administraciji zanesti uradno tajnost v »Slovenca«.

Simon Gregorčičeva javna knjižnica dela skrbri klerikalcem. Skoro gotovo so iskali vetrne in ključne, da bi prišli v tajništvo narodno-napredne stranke, kjer bi ponoči kradli glasovnice in sleparili kakor so to storili pri zadnjih volitvah v trgovsko-obrtno zbornico v njenih uradnih prostorih. Drugače si ne moremo misliti zakaj so klerikalni poštenjakovič poizvedovali pri davčni administraciji kdo je podnajemnik Simon Gregorčičeva javne ljudske knjižnice. Da ne bodo v skrbh ostali jim povemo, da je Narodno-napredna stranka res podnajemnik in da za tajništvo pošteno plačuje visoko najemnino. Povemo pa klerikalcem tudi, da zastoj čakajo glasovnic za trgovsko-obrtno zbornico v tajništvu stranke, ker je vse preskrbljeno, da pridejo v tak lokal, kjer je čisto izključeno, da bi prišli do njih klerikalni sleparji.

Razkrinkani klerikalci. Klerikalci so dali na deželi župnikom in kaplanom navodila, da naj poberejo za volitve v trgovsko-obrtno zbornico pooblastila s katerimi bi lahko dvigali na poštah glasovnice in izkaznice. Napredna stranka jim je ta sleparski maneuver prekrizala s tem, da je dobila od poštnega ravnatelja Pattaia v Trstu zagotovilo, da se bodo glasovnice in izkaznice vročavale po vseh poštah le osebn. Včerajšnji »Slovenec« kaže, da so klerikalci vsled tega kar obupali in da so izgubili vsako nado zmagati pri volitvah. Da se pa vseeno malo ojujunačijo pišejo sedaj, da oni niso izdali takega navodila, marveč naprednjaki. Opozarjamo trgovce in obrtnike na deželi, ki sami dobro vedo, da so župniki, kaplani in drugi klerikalci že pobirali taka pooblastila, na ta izgovor klerikal-

ga bo lahko ujeti v zanjko.

Efraim je segel Holmesu solznih oči v roke. »Sijajno ste rešili svojo nalogo,« je dejal, »in ne vem, kako se naj vam zahvalim.«

»Ah, tako bo vendar, četudi podolgem času, maščevan zločin, ki je bil izvršen na mojem ljubljennem soprogu!« je šepnila gospa Etelka.

»Zalibog nam preti nova žalost, Mr. Holmes,« je nadaljevala glasno proti detektivu.

»Nova žalost?«

»Ki se seveda ne more primerjati z onim, kar sem pretrpela pred tridesetimi leti,« je odgovorila gospa Etelka. »Vi poznate mojo hčer Suzano?«

»Poznam jo; zdi se mi, da je jako razumna dama in ima tudi lep značaj.«

»To je res, ali kaj pomagata tukaj razumnost in lepota značaja, če si takole dekle vtepe v galvo, da se poroči z možem, s katerim po mojem mnenju ne bo srečno. Malo prej sva se sporekla Efraim in jaz ž njo, ker si je ubila v glavo, da vzame človeka, ki je celih 23 let starejši od nje, in kateri mi nikakor ne more vzbuditi simpatije.«

»A kdo je ta človek?«

»Baron de Sarrien.«

»Baron de Sarrien?« je vzkliknil Sherlock Holmes; videti je bilo, da se je zelo ustrašil.

»Ni mogoče, milostljiva! Vaša hči — gosposdična Suzana de Sarriena?«

»Morda ga ne ljubi, ali zaslepilo jo je njegovo visoko službeno mesto in njegova ljubeznivost, ki jo zna razvijati.«

»A pripomniti moram,« je pristavil Efraim, »da baron ne živi baš v sijajnih gmotnih razmerah, kakor mislijo nekateri. Zelo je zadolžen in brez dvoma namerava vzeti mojo sestro samo zato, da si z njenimi milijoni spet opomore.«

LISTEK.

Relikvija Napoleona III.

»Naslednjega jutra ob petih je Edelstein nadaljeval svoje potovanje, ali, žal, dospel ni daleč, zajeli so ga njegovi preganjanci.«

»V gozdu so prežali nanj, za njim pa je bil krčmar one gostilne, ki je v njej prenočeval. Nesrečni Edelstein je bil namreč tako neoprezen, da je pokazal svoj pas, ki je bil poln denarja; za to je gostilničar tudi sklenil, da ga umori in se polasti denarja. Toda ni prišel do tega, da si navali na dušo ta zločin. Še preden je dohitel Pierre Ribodin — tako se je imenoval krčmar — nesrečnika, je bil že mrtev.«

»V gozdu so ga napadli preganjanci in so ga umorili.«

»Zaman so preiskali truplo, da bi našli košček križa, — niso ga dobili, četudi so prelivali kri.«

Efraim je dal Holmesu znak, naj malo preneha s pripovedovanjem. Gospa Etelka je namreč sklonila glavo, po licu so jej polzele debele solze.

»Vse drugo vam je znano, spoštovana gospa,« je nadaljeval Holmes po kratkem premoru. »To veste, da se je našlo njegovo truplo, da je bil neki potepuh Gašpar Brand obtožen in obsojen in da je nesrečnik dolgih deset let odsedel v ječi, dasi je na smrti vašega soproga popolnoma nedolžen.«

»Prav tako nedolžen je krčmar, samo da je on ukradel mrtvemu trupu pas z denarjem.«

»A sedaj me boste vprašali: kdo je torej pravi krivec?«

»Moj odgovor se glasi: Nihče drugi, kot oni tajnik, ki je dotično dragocenost sam ukradl in jo Edelsteinu prodal.«

»Ta človek je bil dvojen lopov.«

»Potem ko je z Edelsteinom sklenil kupčijo in je dobil za to 11.000 frankov, je prosil avdienco pri cesarju in mu je bila tudi dovoljena.«

»V tej avdienci je poročal Napoleonu III., da je njegov tovariš — popolnoma pošten in častivreden uradnik — prodal Edelsteinu relikvijo in da je poljski žid ž njo pobegnil.«

»Cesarja je to silno razdražilo in je dal dotičnega uradnika, ki ga je lopovski tajnik docela po nedolžnem obdolžil, na mestu zapreti. V zaporu se je polotila nesrečnika taka obupanost, da se je na brisači obesil. S tem nepremišljenim činom je samo okrepil sumnjo, ki so jo gojili proti njemu.«

»Tajnik pa je dobil naročilo, da s štirimi drugimi zanesljivimi ljudmi hiti za poljskim židom. Naloženo je bilo, naj ga zapre in mu dragocenost vzame.«

»Tajnik je rešil svojo nalogo predobro. Umoril je Edelsteina, ker je bilo zanj važno, da ne pride ta človek pred kako francosko sodišče, ker bi se sicer dokazala tudi njegova krivda. Tajnik se je vrnil v Pariz in je dobil od cesarja za dokazano mu zvestobo v dar nič manj kakor 100.000 frankov in pa visok naslov.«

»Postal je plemič, na prsih je nosil visok red, a na dvoru je igral veliko vlogo.«

»Tako je bilo nagrajeno lopovstvo na račun nedolžnosti, kakor se to v svetu prav čestokrat zgodi.«

»To je vsebina, a sedaj k mojim uspehom,« je nadaljeval Sherlock Holmes.

»Predvsem sem zvedel, da krčmar ni izvr-

šil umora, da je torej v tem oziru nedolžen, kakor tudi potepuh Gašpar. Ali to bi bilo premalo. Našel sem tam — Holmes je posegel v svoj žep in je vzel iz njega zapечатeni zavitek — »našo dragocenost, ki je bila skrita v oni sobi, kjer je nesrečni vaš soprog prebil svojo zadnjo noč. Našel sem košček križa, ki je zaradi njega izgubil Edelstein življenje.«

Z glasnim krikom je poskočila gospa Etelka s svojega stola kvišku.

»Tukaj je; a iz zavitka je tudi razvidno, kdo ga je izročil vašemu soprogu. Še danes je namreč navada v uradih tajnih poslov, da se mora uradnik, ki reši kako tajno zadevo, šifrirano podpisati na listino, ki spada zraven; poleg tega mora zapisati tudi dan in uro, v kateri je stvar izvršil.«

»In v tem zavitku je tudi ime onega lopova?« je vprašala gospa Etelka z drhtečim glasom.

»Da, ime onega tajnika, ki sem o njem prej govoril. Menda je v svoji razburjenosti ali pa v svoji neumnosti izvršil tudi svoje lopovstvo docela birokratsko, kakor da posluje v svojem uradu. Mogoče je tudi, da je imelo to njegovo postopanje druge namene; morda je hotel, da spozna njegovo ime ruska vlada, od katere bi bil izsilil še kako nagrado. Pozneje se je pa zbal posledic svojega dejanja in je ta brezvestni lopov obdolžil popolnoma nedolžnega tovariša za krivca.«

»Glavna stvar je sedaj, da ga poznamo in ga more doleteti zaslužena kazen!«

»Pa kako se imenuje?« je vprašala gospa Etelka v največji napetosti.

»Dovolite mi, da ostane ime še malo časa tajno,« je odgovoril Sherlock Holmes. »Moram svoje mreže še bolj raztegniti okoli tega človeka. Ako ne pozna nevarnosti, ki mu preti,

cev. S tem je doprinešen nov dokaz, kako znajo klerikalci varati volice. Obrtnikom in trgovcem sicer ni treba več razkladati kdo in kaj so klerikalci. Le še par tednov in odgovorili jim bodo z glasovnicami tako kot se spodobi poštenim ljudem!

Klerikalci prijatelji obrtnikov. V zadnjih številkah se trudi »Slovenec« na vso moč, da si pridobi vzlasti obrtnike in trgovce na svojo stran, saj so volitve v trgovsko in obrtno zbornico pred durmi in vsem je znano, da klerikalci ljudstvo le tedaj poznajo, kadar ga rabijo. Kako prijateljski pa klerikalci skrbijo za obrtnike in trgovce, kaže jasno slučaj **Kobalova klet v Idrili.** Občinski svet idrijski je dovolil g. Kobalu, da se sezida klet. Na ljubo dvema ženskama in katehetu Oswaldu je pa deželni odbor kranjski odredil, da se ima klet podreti in je to deželni odbor tudi izvršil. Zadeva je prišla pred upravno sodišče, ki je stvar temeljito proučilo in razsodilo v prilog Kobalu. Sedaj je uvidel deželni odbor, da je skrajno nepremišljeno in strankarski postopal in vnovič je dal g. Kobalu dovoljenje, seveda pod pritiskom od zgoraj, da se klet lahko zgradi. Sedaj pa vprašamo: Ali zamoremo imenovati postopanje klerikalnega deželnega odbora kranjskega napram obrtnikom in trgovcem prijateljsko in koristno, če jih, kakor v slučaju Kobal, očividno ovirajo v njih trgovini in jim povzročajo ogromne stroške. Če bi imel deželni odbor kranjski le količkanj srca do obrtnikov in trgovcev, potem bi mogel sedaj sam plačati iste ogromne stroške, oziroma g. Kobalu povzročeno ogromno škodo poravnati. — Obrtniki in trgovci po deželi pred seboj imate sličen slučaj za vas naravnost uničujočega delovanja kranjskih klerikalcev. Če torej nečete, da se tudi vam v prihodnje nekaj sličnega ne pripeti, obračunajte na dan volitev v trgovsko in obrtno zbornico z takozvanimi vašimi prijatelji klerikalci s tem, da nobenega njihovih kandidatov ne volite, temveč agitirajte in volite sami le kandidate narodno-napredne stranke.

V naglici storjena pomota pravi »Slovenec« da je trditev, ki jo je imel predvčerajšnjim tistoj ko je pisal, da so **bacili živali.** Saj mi štetju ne zamerimo, če piše v »Slovencu« take budalosti, čudimo se le kako more resen in na svoje ime ponosen list kaj takega natisniti. Včerajšnji »Slovenec« za zopet kaže klerikalno učenost v pravi luči. Piše namreč, da povzročajo **bacili povsod gnuljubo.** Skoraj gotovo je v »Slovencu« mišljen le tisti bacil, ki povzroča klerikalno zabitost in neumnost ter gnuljubo v možganih »Slovenčevih« redakcijev. V naglici storjeno pomoto je storil tudi klerikalni učenjak, ki je zamenjal človeško lobanjo z želvami, v naglici storjeno pomoto je napravil tudi tisti skriti klerikalci, ki je kot naravnoslovec zamenjal **govedo s človekom.** Katoliška univerza ima torej že profesorje. Le dekretov je še treba in lahko se otvori.

Kje pa je deželna vlada? izprašuje včerajšnji »Slovenec« ter kliče vlado na pomoč proti »Učiteljski tiskarni«. Ker gospodje očividno ne vedo kje da je, jim mi povemo, da je c. kr. dež. vlada na Bleiweisovi cesti. Lahko pa se pride vanjo tudi iz Erjavčeve ceste ali iz Simon Gregorčičeve ulice.

Razburjanje za prazen nič. Avstrijskemu nemštvu proti velikanska nevarnost, šefom generalnega štaba je imenovan mož, ki nosi pred nemškim svetom neizbrisen madež, namreč, da je potomec stare kranjske kmetijske rodbine iz blejskega kota. Da je nevarnost res tako velika, bi človek sodil, ako čita sentimentalne vzdihne nacionalnih nemških listov, ki vidijo v novem šefu generalnega štaba slovansko nevarnost. No res očete Blasiusa Schemue so bili nekaj kremeniti kranjski kmetje Zemue, toda naš štabni šef je nato že zdavnaj pozabil, kar dokazuje njegovo sedanje pristno nemško pisano ime. Ako vidijo Nemci v tem možu eine Slavisierung Oesterreichs, potem je avstrijsko nemštvo presneto na slabih nogah. Kot dokaz za poslovanje Avstrije navaajo besede poslanca Korošca, s katerimi je pozdravljaval novega štabnega šefa; no pa Korošec se ni nav-

duševal tolikanj radi njegovega slovenskega pokolenja, saj narodnost je slovenskim klerikalcem precej neznatna zadeva, navduševal se je zato zanj, ker se slovenski klerikalci navdušujejo za vse, kar nosi sabljo, pa magari tudi veteransko. Slovani smo z imenovanjem Schemue pridobili ravno toliko, kolikor bi pridobili ali izgubili, ako bi bil na to mesto poklican Krek ali pa Korošec.

Delazmožnost štajerskega deželnega zbora. Iz Maribora se poroča o posvetovanju načelnikov vseh spodnještajerskih političnih društev glede vesti o pogajanjih med vlado in Slovenci vsled delazmožnosti štajerskega deželnega zbora. Sklenjena je bila resolucija, v kateri se protestira proti načinu, kako se vrše pogajanja, ki so gotovo na škodo Nemcev, ker je nedvomno, da bi Slovenci le z bogatimi narodnostnimi koncesijami opustili svojo dosejano politično taktiko. Dalje se je sklenilo pozvati nemške poslance iz Spodnje Štajerske, da naj z vsemi sredstvi preprečijo vsak kompromis med vlado in Slovenci, ki bi škodoval nemškim interesom v kateremkoli oziru. Poskušajo pa naj onemogočiti slovensko obstrukcijo na kak način, da bo vendar mogel štajerski deželni zbor delati in rešiti mnogo tako važnih zadev. Kot najvažnejša zadeva, ki jo mora rešiti deželni zbor, je regulacija učiteljskih plač. — Kakor se vidi iz tega poročila, vlada med Nemci samimi glede delazmožnosti deželnega zbora popolna disorijentacija; Grazer Tagblatt sam priznava, da vseh vesti, ki se širijo naokoli o raznih kompromisih in narodnostnih koncesijah ni mogoče kontrolirati, vendar pa pozivlje nemške poslance na odločen odpor proti onim strujam, ki posredujejo med vlado in Slovenci.

Delo v vinogradih pozimi. Vinska trgateg pretekle jeseni je bila v vsaki državi ugodna. To je dokaj vesel pojav, ki daje marsikateremu vinogradniku mnogo poguma v bodočnost, da se zopet z veseljem poprime umnega vinogradniškega dela. Če hočejo vinogradniki, da postane trgateg tekočega leta še ugodnejša, morajo pričeti takoj z delom po vinogradih. Predvsem je zima isti čas, da dobi zemlja potrebne hranilne snovi in sicer v obliki umetnih gnojil (žlindra itd.) ali pa tudi naravnih (gnoj), ki bi se sedaj po vinogradih raztrosila.

Konkurz. C. kr. dež. sodnja v Ljubljani je dovolila razglasitev konkurza o imovini g. Frana Verstovška, trgovca v Cirknici št. 3.

LJUBLJANA.

Odgovor na ponižno vprašanje. V našem uredništvu se je zgledil gospod, ki se ga je v ljubljanskih listih pozivalo, da naj predloži račun in nabiralno polo za zbiranje prispevkov za venec umrlega ribiča Oražna. Predložil nam je račun vrtnarske tvrdke Simenc, glede venca, ki je stal 24 K, pa tudi nabiralno polo, s katero je nabral za venec 20 K 20 vin., ker nekateri gospodje niso še vplačali svojih obljubljenih prispevkov. Ako se je očitalo g. P. da sploh ni kupil venca, se mu je delala velika krivica. Da se pa zadeva hitro reši, je po našem mnenju najbolje, da ostali gospodje hitro vplačajo svoje obljubljene prispevke, nakar se jim lahko predloži tudi saldarin račun!

Polnitev ledenice se je vsled nastopivše zime končno le pričela. Led ima že 15 do 18 cm debelosti in ga hitro spravljati, da si ga pravčasno preskrbe. Če ne nastane južno vreme, bodo vse ledenice v osmih do desetih dneh napolnjene.

Vojaškotakšno zglaševanje. Po vojaškotakšnem zakonu se je vsem vojaški taksi podvrženim osebam meseca januarja zglašiti pri onem županstvu, kjer so 1. januarja bivali. V Ljubljani se vrši zglaševanje v mestnem vojaškem uradu, v Mestnem domu. Kdor opusti ali zamudi zglašitev, se kaznuje z globo do 50 K ali s zaporom. Zglašitev se mora odpraviti tudi pisмено. Tiskovine ima omenjeni vojaški urad na razpolago.

Vojaške zglasitve. Do 21. t. m. se imajo pri mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu« ozir. pri dotičnih okrajnih glavarstvih zglašiti z vojaško, domobransko ozir. črnovojniško

knjižico: 1. Leta 1901. potrjeni vojniki, ker so prestopili v domobranstvo; 2. Leta 1899 potrjeni vojniki, ker so prestopili v črno vojno in 3. Leta 1869. rojeni bivši vojniki, da oddajo svoje črnovojniške knjižice ter prejmejo odslužnice.

Pretečeno nedeljo je bila ukradena v gostilni pri Kramarju na Dolenjski cesti nekemu gostu pelerina; ker je ime dotičnega znano, se ga s tem opozori, da jo takoj odda nazaj v zgoraj omenjeni gostilni, da ne bode imel nadaljnih sitnosti.

Izgubljeno. Izgubil se je 10 kronski bankovec in denarnica z 30 K. — Neka učenka je izgubila srebno zapestnico. — Neki hlapec je izgubil kolo od voza in čepico.

Nasilen sin. Včeraj je udaril nekega delavca na Poljanski cesti lastni sin tako nasilno, da so morali očeta prepeljati v dež. bolnico.

Ukradeni ste bili dve suknji; ena v neki gostilni v Trnovem, druga nekemu gospodu v Frančiškanski ulici.

Umrli so v Ljubljani: Dne 15. prosinca: Rafael Snoj, rejenc, 3 mesece, Streljska ulica 15. — Fran Mihelič, delavec, 66 let, Radečkega cesta 11. — Dne 16. prosinca: Marija Knopfer, delavka, 78 let, Radečkega cesta 11. — V deželni bolnici: Dne 12. prosinca: Slavko Miklavžek, slikarski vajenec, 17 let. — Melhior Smerajčevljarski sin, 4 dni.

PROSVETA.

Slovensko deželno gledališče.

II. gostovanje g. Horvatove. Včeraj je naš opila g. Horvatova drugič na sl. odru v vlogi Carmen. Svoji prvi oceni nimamo ničesar pristaviti, gostinja je bila včeraj naravnost sijajna v pevskem kakor v igralskem oziru. Poleg gostinje se je odlikoval pač najbolj g. Novak, ki je postavil na oder markantno figuro toreadorja. G. Križaj je bil očividno nedisponiran, zbor živahnejši nego prvič, gledališče razprodano, gostinja je dobila v dar krasen šopek. Upamo pač, da nas poseti umetnica skoro, da nam pribavi zopet take umetniške užitke, kakor nam jih je z obema svojima nastopoma.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri v četrtek se ponovi za nepar Engel-Horstova burka »Vražji Rudi«, ki je v nedeljo zabavala občinstvo kar najbolje. V soboto se igra prvič na slovenskem odru priznana komedija madjarskega dramatika F. Molnarija »Gardist«, ki je ena najduhovitejših komedij modernega repertoira, igra se na par. V nedeljo za nepar popoldne ljudska predstava »Vražji Rudi«, zvečer pa prvič v sezoni V. Weissova opereta »Revizor« po Gogoljevi komediji. Predstavo vodi novi kapelnik g. Niko Stritof, ki se predstavi ta večer gledališkemu občinstvu ob dirigentskem pulu.

Javno predavanje se vrši v petek dne 19. t. m. v Mestnem domu. Predava g. prof. dr. Fr. Ilesič o zanimivi temi »Slovensko ženstvo v Prešernovih časih«. Vstopnina 20 v za osebo, je namenjena Ciril - Metodovemu skladu. Dijaki in dijakinje so vstopnine prosti.

DRUŠTVA.

Sokol II. vabi na bratski sestanek, kateri se vrši danes sredo ob polu 9. uri zvečer v gostilni pri »Sodčku«. Pred Prulami (Zabjek). Dnevni red: Posvetovanje o kandidatih za društveni odbor. Na zdar!

Šentjakobska-trnovska moška podružnica Ciril-Metodove družbe ima v nedeljo dne 21. t. m. ob 10. popoldne v gostilni pri Leonu v Florijanski ulici št. 6 redni občni zbor, na katerega vabimo vse člane in prijatelje Cirilmetodarije.

Društvo »Pravnik« ima svojo redno glavno skupščino za letošnje leto dne 29. januarja ob 8. uri zvečer v »Narodnem domu«.

Društvo zdravnikov na Kranjskem razpisuje za leto 1912. podpore iz dr. Löschner-Maderjeve ustanove. Prednost do teh podpor imajo vdove in sirote onih zdravnikov, ki so bili člani zdravniškega društva. Prošnje, katerim je treba priložiti primerne izka-

ze o imovini itd. naj se vpošljejo do 1. februarja 1912 na odbor tega društva.

Društvo zdravnikov na Kranjskem naznaja kot organizacija kranjskih zdravnikov, da se pred kratkim objavljene minimalni zdravniški tarif za Kranjsko, ki bo odslej afigiran v čakalnici oziroma ordinacijski sobi vsakega zdravnika, ni na novo upeljal, temveč da je že od 20. IV. 1908 sem v veljavi.

I. ljubljansko uradniško gospodarsko društvo ima danes, v sredo ob 8. uri zvečer v salonu restavracije »Pri Levu« izredni občni zbor z dnevnim redom: 1. sklepanje o razdružitvi. 2. Ev. volitev likvidacijskega odbora.

Prostovoljna požarna bramba v Radovljici priredi dne 2. svečana svojo običajno plesno veselico v gostilni g. Kunstlja. Upamo, da se pesa udeleže vsi, katerim je na srcu to prostostno društvo. Na pomoč!

Tamburaško društvo »Kolo« priredi v nedeljo dne 21. januarja 1912 plesno veselico v gostilniških prostorih gosp. Spanca v Trbovljah.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Sprejme se: knjigovodkinja, 1 korespondent, 1 kontorist, 1 poslovodja, 3 potniki, 1 skladiščnik, 6 pomočnikov mešane stroke, 1 pomočnik železniške stroke, 1 pomočnik manufakturne stroke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 2 kontoristinj, 2 blagajničarki, 3 prodajalke, 6 učencev, 1 učenka. Službe išče: 3 knjigovodij, 3 korespondenti, 4 kontoristi, 5 poslovodij, 4 potniki, 7 skladiščnikov, 25 pomočnikov mešane stroke, 8 pomočnikov železniške stroke, 10 pomočnikov manufakturne stroke, 12 pomočnikov špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galante-rijske stroke, 17 kontoristinj, 21 blagajničark, 14 prodajalk, 6 učencev, 3 učenke. Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Nečloveška soproga.

Pred porotnim sodiščem v francoskem mestu Caen departmaja Calvados se je te dni vršila obravnava proti 33letni baronici de Couvigny in njenemu 18letnemu sinu Robertu, ki sta bila obdolžena, da sta ubila svojega moža, oziroma očeta. V teku obravnave so prišli na dan grozovite stvari, ki govore jasno o propadanju in degeneriranju starih francoskih plemenitaskih rodbin.

Sodišče je obsodilo baronico

na smrt, njenega sina pa na 20letno prisilno delo.

Baronica Marguerita de Couvigny je hči francoskega oficirja de Prepret, ki je bil v francoski kolonialni armadi v Afriki, tam je nalezel morilno spolno bolezen; ko se je vrnil v Evropo, so se pokazale posledice te bolezni umrl je v starosti 33 let.

Grehi očetov

pa so se pokazali takoj na hčerki Margueriti; še kot mladoleten otrok je kazala razvade, ki so prisilile mater, da jo je oddala v nek samostan. Pa tudi redovnice niso mogle ničesar pomagati. Marguerita se je udala pijači, pila je kakor najhujši pijanec, vsaka njena druga beseda je bila kletev. Ko so redovnice spoznale, da je vsak trud brezuspešen so jo poslale domov materi, ki je najela vzgojiteljico, pa ta je bila premalo energična, Marguerita je divjala naprej, uganjala je nezasišane stvari, njena pokvarjenost je bil splošno znana, vse se jo je ogibalo. Po cele dneve je popivala, velikokrat so našli komaj osemnajstletno plemkinjo nezavestno pijano na ulici, njeno nenravno življenje je bilo v pohujšanje vsi okoli.

Ker so bila vsa sredstva poravnati Margueriti na pravo pot brezuspešna, je mati poskusila

zadnji poizkus

in to z možitvijo. Našel se je res plemenit mož de Couvigny, ki se je žrtvoval, da reši ne-

K.:

Eno leto »Vede«.

I.
Da se danes prebude Jurčič ali drugi onih mož naše klasične politične dobe, ki so vsporedno s svojim političnim in literarnim delom pričeli tudi s publicističnim, v genialni divinaciji želeč si obenem višje stoječega znanstvenega pokreta! Začudili bi se ti mogoče in radostni bi bili. Konstatirali bi namreč mogli, — in jaz bi jim moral vkljub svojim opozicijskim nagajenjem pritrditi, — da živi vkljub raznim destruktivnim tendencam in skupinam slovenskega javnega življenja v naši notranjosti neka organska moč, ki jo čutimo čimdalje blagodejnejše. Moderna doba je tudi nam vzbudila mladih sil. Če smemo prorokovati, stojimo danes ob začetku druge dobe narodnega preporoda, ki obeta biti sicer trudapolnejša nego prva, a tudi plodovitejša. Slovenska kultura je brezdvomno na razsvitu, in če danes trdimo, da ni, smemo to storiti le bona fide, vede pretiravajoč nedostatke, da z bičem kritike poženemo moči na delo, ali pa se nam godi kakor popotniku, ki gleda le proti oddaljenemu smotru in zato ne vidi poti, katero je že napravil, pa zato toži nad neuspehi. Upamo, da bomo mogli v doglednem času govoriti tako tudi v naši politiki. Za danes pa si ogledimo enega izmed mladih dokumentov svojega napredka, na »Vede«, revijo za znanost in kulturo, koje prvi letnik leži pred nami.

Ze po svoji zunanosti se nam letnik reprezentira prav dobro. Na 664. straneh — izdajatelj so pridali nič manj ko sedem tiskov-

* Veda. Izdajajo in urejajo Albert Kramer, Ivan Prijatelj, Mihajlo Rostohar, Bogumil Vošnjak. Gorica. Goriška tiskarna. Cena na leto 8 kron, za dijake 5 kron.

nih pol; to pomenja lep književni dar naročnikom — je toliko različnega gradiva, da obdrži revija, tudi če jo presojamo s tega nekoliko inferiornega stališča, svoj pomen kot nekaj trajnega, nekaj, kar bi ne smelo manjkati v knjižnici nobenega slovenskega izobraženca.

Cestitati pa si smemo, če premostimo vsebino te revije, ki je lep in pomemben znanstven zbornik, z namenom, podati v svojih razpravah in člankih slovenskemu razumu in v isto akademičnih predavanj o predmetih, ki so v isti meri skupna last omikancev v velikem svetu, kakor imajo poseben pomen za nas, naša stremjenja, naš položaj, našo zgodovino, našo naziranje.

Ali je to sploh potrebno ali ne, o tem kasneje. Za enkrat bodi ugotovljeno, da si je uredništvo »Vede« stavilo to nalogo, ko je izreklo, da si hoče prizadevati, »da potom zveze z znanstveniki utrdi, v nazorih potrdi in duševno dvigne oni naš sloj, ki se je v zadnjem času pri nas zelo zanemarljivo inteligenco«, in da more uredništvo ob koncu prvega letnika »Vede« izreči: »Na pravi poti smo.«

Med razpravami najdemo take, ki obdrže trajno vrednost. Tako je dr. Ivan Prijatelj napisal k stoletnici »Ilirije oživljene« obširno študijo »Slovenščina pod Napoleonom«, v kateri nam kaže v svojem znanem slogu in s pomočjo s sebi lastno marljivostjo nabranih podatkov, kako se je nekaj let po veliki revoluciji začela uveljavljati slovenščina kot družaben, državno priznan činitelj v javnosti, potem ko je Napoleon porušil stari birokratski upravni sistem pri nas. Težko je slikati tako tiho nastajanje, ki se ga z malo izjemami niti sodobniki niso zavedali, še težje, naslikati je takorekoč od dne do dne, upoštevaje pisma, dialoge, kritike, konference, pesmi, prireditve, shode, gledališke predstave, uradna poročila,

denunciacije in pohvale, in vplesti v to sliko naše, češke, francoske književnike, francoske in avstrijske generale, vojvode, diplomate itd. In vendar se je delo pisatelju tako posrečilo, da ga čitamo z zanimanjem in s ponosom. Delo je lep prispevek k naši literaturni zgodovini, je pa tudi samo po sebi lep donesek k naši politični in kulturni zgodovini in prinaša mnogo znamenitega gradiva za bodoča obdelavanja te snovi. Kakor moramo biti pisatelju hvaležni za njegovo delo »Kersnik in njegova doba«, tako se mu moramo zahvaliti i za pričujoči spis.

Politika ni le stvar osebne nadarjenosti, marveč v mnogo večji meri stvar znanja. Slab politikar, kdor ne pozna običaj načel državnega nauka, v to snov uvaja pisateljsko-rokovanjak, znani dr. Bogumil Vošnjak. Njegov spis, ki je začetkom po krivici vzbujal utis, kakor da je namenjen le strokovnjakom, je izborni uvod v sodobno splošno državno-pravno vedo. Pisatelj nam pojasnjuje nekatere glavne pojme te znanstveno-praktične stroke, ter nas uvaja v metodološko raziskovanje problemov te vede, v stvarno formuliranje vprašanj, objektivno premostranje tega tako kompliciranega historičnega in realnega pojma, ki ga dogovorno imenujemo: država. Metoda je pot k spoznanju. Da spoznamo bistvo in namen države — (in to moramo, če hočemo imeti vpliv nanjo, tega pa moramo imeti, da si zagotovimo pripadajoča nam država dobra) — moremo se posluževati več metod, več potov. Pravna metoda je analiza »javnopravnih razmer, določanje njihovih pravnega značaja, iskanje običajnih pravnih pojmov, razvijanje zaključkov iz dogajanih načel;« ta metoda je zopet cepljena. Laband in Jellinek konstruirata, Duguit pa negira, ker si noče pomagati s pravnimi fikcijami, Sociološka metoda ne negira, pa si tudi ne pomaga s fikcijami, ona opazuje objektivno, potem generalizira in ustvarja tipe ter

končno primerja najdena dejstva, skupine dejstev in tipe med seboj. Pomožna metoda je zgodovinsko-kritična, ki raziskuje in se poglablja v dejstva in njihove bodisi socialne, bodisi psihološke vzroke. — Težje, nego premostriti pojave, kojih celota je država, je določiti pojem države. Odločilno je, ali se smatra na državo s patrimonialnega, razrednega ali solidarničnega stališča. A izobraženec, ki stoji sredi političnega boja, se mora čutiti bližje temu ali onemu pojmovanju. Ze iz te refleksije izhaja potreba akademičnega prematranja takih teoretskih pojmov.

Nič manj zanimiv in tembolj aktualen je problem državne oblasti. Čegav je imperium, državna oblast? To vprašanje je za državo eno najvažnejših. Komu pripada pouvoir constituant, ustavodajna oblast, vladarju, narodu ali državi v obče. V tem teoretičnem problemu tiči dejanski problem angleške revolucije, pozneje francoske revolucije in problem vztrati demokracije v konstitucionalno državo. Kako sta stari tip države in moderna država, ki ju pisatelj teoretično tolmači, trčila drug ob drugu na naših tleh, je pokazal isti pisatelj v svoji »Ustavi in upravi ilirskih dežel«, a nateletel je pri kritikah na zelo inferiorno razumevanje in poznanje predmeta...

Končno nas uvaja pisatelj v razmerje med prirodnim pravom in državnim pravom ter opozarja na številne škodljive zmote tega razmerja, kaže na razliko med kontinentalnim in angleškim ustavnim tipom, razlaga javnopravni položaj vladarjev in socialni pomen parlamenta. S to študijo nas je pisatelj privedel pred najaktualnejše probleme sodobnega državlanskega udejstvovanja, — tudi tu vidimo ozki stik teoretskega znanja s prakso.

(Dalje.)

srečnico. Poskušal je vse, ali zastoj. Marguerita je ostala taka kakor poprej. Tudi, ko je postala mati, se ni prav nič spremenila, bila je naprej, a tudi v navstvenem oziru se ni nič poboljšala. Prvorodni sin Robert je bil prava podoba

svoje matere, duševno in telesno je bil zaostal, stal je popolnoma pod uplivom svoje matere, ki ga je znala pridobiti za vse svoje namene. Iz zakona so se porodili še trije otroci enako duševno in telesno zaostali. Pred očmi napolnjenosti matere so se vršili med otroci najgusnejši prizori, ki jih je mati gledala in odobraval.

Soprog je bil nasproti tem orgijam popolnoma

brez moči.

Ko je videl, da je vse zastoj, se je umaknil v svojemu gradu v najzapranejši sobe in ni občeval niti s soprogom niti z otroci. Prepovedal pa je vsem trgovcem in sploh vsakemu dati njegovi ženi le najmanjše posojilo; a Marguerita si je znala pomagati, vse, kar ji je prišlo pod roko je prodala, da je dobila denar ter si tako mogla kupiti žganja. Baron pa je preprečil tudi to, kar je Marguerita tako razdivjala, da je pregovorila svojega sina, ki ni bil za las boljši od svoje matere, da ustrelj svojo očeta. Dolgo časa sta čakala prave prilike.

Nekega dne se je odpeljal baron na lov; Robert je porabil to priliko in čakal ves dan v parku pred gradom z nabito puško očetove vrnitve. Ko se je proti večeru pripeljal baro...

počil je strel,

konji so hiteli in prepeljali na dvorišče barona s prestreljeno glavo.

Vršile so se preiskave na vse strani, ker nikdo ni slutil, da bi bila soproga in sin zmožna takega zločina, nazadnje pa so vendar zasledili sled. Oba sta dolgo časa zanimala vsako krivdo, a protidokazi so bili tako močni, da sta zavržala svoje nečloveško dejanje.

Sodišče pa je končalo žaloigro propale plemkinje ter jo obsodilo na smrt, zapeljanega sina pa na 20letno prisilno delo.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

ODSTOP GROFA AEHRENTHALA.

Dunaj, 15. januarja. Berlinski dopisnik dnevnika »Zeit« potrjuje poročila o odstopu grofa Aehrenthal in sicer odstopi Aehrenthal na željo prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki je skrajno nezadovoljen s politiko avstrijskega zunanjega ministra.

Dunaj, 16. januarja. Danes je nepričakovano semkaj prispel zunanji minister grof Aehrenthal, ki je doslej bival na Semmeringu. Njegov nedavni in nepričakovani prihod se stavlja v zvezo z njegovim boleznijo, ki je stopila v jako akutno stadij. Aehrenthal boluje na razkrojevanju krvnih teles ter je njegov položaj jako resen.

Budimpešta, 16. januarja. V današnji seji ogrskega deželnega zbora je poslanec Bela Feldösi ostro napadal grofa Aehrenthala in njegovo politiko v vprašanju glede najetja državnega posojila v Franciji, ki se je izjavilo. Aehrenthal je skušal zagovarjati finančni minister Lukacz, a njegov zagovor ni naredil nobenega utisa ter je smatrati kot skrajno ponesrečen.

GALIŠKI DEŽELNI ZBOR.

Lvov, 16. januarja. Pogajanja med Poljaki in Rusini glede delazmožnosti deželnega zbora ne morejo zabilježiti nikakega ugodnega rezultata. Zato se vrši prihodnja seja šele drugi teden. Poljaki hočejo rešiti proračunsko predlogo tudi, ako Rusini nadaljujejo s svojo hrupno obstrukcijo.

HRVAŠKI SABOR — SKLICAN.

Zagreb, 16. januarja. S cesarskim reskriptom je sklican hrvaški sabor za dan 7. februarja k zasedanju. V političnih krogih se trdi, da bode Tomašič po otvoritvi podal takoj svojo demisijo. Kot njegov naslednik se splošno imenuje bivši ban grof Teodor Pejačević.

RAZPUST TURŠKE ZBORNICE.

Carigrad, 16. januarja. Sultan je podpisal dekret za razpust poslanske zbornice, ki se razpusti že tekom tega tedna. V mestu vlada velikanski strah, opozicionarci zapuščajo deželo.

MIROVNA AKCIJA.

Petrograd, 16. januarja. Ruski minister zunanjih zadev Sazanov je podvzel mirovno akcijo, da doseže mir med Turčijo in Italijo. Ruska poslanika v Rimu in Carigradu sta dobila že navodila, kako naj postopata in vodita dogovore. Po načrtu Sazanov, naj bi Turčija priznala aneksijo Tripolitanijske in Cirenajle, Italija pa naj bi plačala gotovo svojo denarja

in prevzela del turškega državnega dolga.

Dunaj, 16. januarja. Iz diplomatskih krogov se poroča, da tukaj še ni prav ničesar znanega o kakih posredovalni akciji in da se smatra podobne vesti kot skrajno neverjetne.

RUSI V MONGOLIJU.

Petrograd, 16. januarja. Ruska vlada je japonsko in angleško vlado obvestila o svojih namerah v Mongoliji, splošno se opaža, da je izostalo vsako obvestilo združenih držav severoameriških.

Tokio, 16. januarja. Tukaj se vrše tajna posvetovanja japonskega ministrstva in maršalskega sveta glede stališča Japonske z ozirom na korake Rusije.

RAZNO.

* **Govorniška cvetka:** »Orli si brusijo kremplje ob kamen laži«.

* **Značaj in rod.** Veliki Teodosij je učil sina takole: »Razlikuj stališče rimskega princa od stališča partskega monarha. Čednost je potrebna prvemu, rod zadostuje drugemu«.

* **Narodni značaj v veri.** Res je, da nima vsaka vera cnakega vpliva na značaj kakega naroda. Ena narod zaslužuje, druga zopet dviga in krepi. Toda tudi vsak narod spreminja do neke mere vero po svojem značaju. Prebivalstvo v Siriji in Egiptu so se vdali leni in sanjavi pobožnosti, za Rimljane je bila vera sredstvo za ovladnje sveta (katolicizem). Grki so povzročili s svojim vplivom in razumnostjo fine bogoslovne prepire. Slovencem je vera izgovor za leno udanost v božjo voljo z odklanjanjem osebne odgovornosti za lastna dejanja.

Vlada je kriva? Oče pije, en sinko pobira po ulicah čike, da bi očetu dišalo piti, 16letna hči hodi z možikmi, da bi imel oče kakaj piti, drugi sinko postavlja keglje, da bi oče imel dosti za pijačo, mama hodi beračit, da bi očetu ne bilo treba delati. — Ata hodi cel mesec v urad, da bi imela gospa za obleko, otroci jedo vsak dan v oblikah krompir, da bi gospa imela za obleko, gospa daje v časopise oglase, da bi rada izposodila 200 kron od gospoda, kateremu bi vračala z 10kronskimi službami, da bi — imela za obleko.

* **Lord Lyons** Malo možkih je, in skoro nobene ženske, ki bi znali ohraniti skrivnost zase. Poseben dokaz, da zna kaka oseba kateri smo skrivnost zaupali, o njej molčati, je to, če premaga skušnjava in se ne pohvali, da je o nji vedela, kadar o skrivnosti že več ni treba molčati.

* **Molk je zlato** (Iz knjige Sira Edvarda Maleta: »Diplomatovo življenje«). Izvrstno lekcijo, da čas ne oprošča dolžnosti obdržati skrivnosti zase, daje ona stara dogodba z kardinalom, katerega je prosil v neki večerni družbi krožek očarajočih dam, naj pove, če je slišal v svojem življenju kako razburljivo spoved. On je odgovoril, da je bil prvi človek, ki ga je prosil po njegovem posvečevanju za odvezo, morilec. Dame so čutile prijeten čut groze. Čez deset minut nato pa stopi v salon čislav, starejši markiz, pozdravi družbo in nato pa še živo kardinala, kot starega znanca. — »Toda vidim«, pripomni, »Vaša Eminenca se ne izvoli name spominjati. Dovolite, da bi se Vam poklical v spomin: vedeli boste, kaj menim, če Vam pripomnim, da sem bil prvi človek, katerega ste spovedovali vstopivši v cerkevno službo«.

* **Dnevnik izdajalec.** Prav lepa navada je sicer in precej priljubljena pri damah, da pišejo svoje dnevnike, ki mu zaupajo vse svoje skrivnosti in srčne bolečine, toda stvar je včasih tudi nevarna, ker lahko marsikaj izda. O tem se je prepričala neka mlada in lepa soproga nekega dunajskega stavbenika. Te dni se je pred dunajskih sodiščem vršila v ti zadevi prav razpravna. Stvar je bila namreč takole. Dunajski stavbenik K. je imel lepo in mlado ženo, ki pa ni posebno visoko cenila zakonske zvestobe. Imela je mnogo ljubezenskih afer; mož dolgo časa ni vedel ničesar. Ko pa je bila lansko leto njegova soproga v letovišču v Gradežu, zvedel je od raznih strani, da zakonska zvestoba njegove žene ni posebno velika. S prvim vlakom se je odpeljal v Gradež, pa imel je to srečo da svoje žene ni našel v hotelu. Takoj je začel pregledavati vse njene stvari in našel njen dnevnik. V tem dnevniku pa je našel razočarani mož pravo zgodovino zakonske nezvestobe svoje žene. Tam je bilo vse lepo zapisano, kdaj in kako se je zagrešila proti zakonski zvestobi, kdo so bili oni hišni prijatelji, ki so igrali v tem lepem rodbinskem življenju precejšnjo vlogo. Ko se je gospa vrnila v hotel, jo je mož precej prijazno pozdravil in s prvim vlakom sta se odpeljala na Dunaj. Tu pa je mož privlekel iz žene nesrečni dnevnik in dokazal točko za točko svoji ženi nezvestobo! Posebno velikokrat sta bila v tem dnevniku omenjena neki stotnik in mlad dunajski trgovec. Ko je prevarani mož prečital svoji ženi ves dnevnik ji je pokazal vrata in odpisal z naročilom, da se ji ni treba več vrniti. Gospodu stotniku pa je pisal prijazno pismo ter ga povabil na kratek pomenek v svoje stanovanje. Stotnik je res prišel nič hudega sluteč, a posebno prijaznega

sprejema ni našel. Prevarani soprog ga je namreč neusmiljeno pretepel in ga nazadnje vsega krvavega vrgele po stopnicah. Proti trgovcu pa je vložil tožbo radi zakonolomstva. Pri obravnavi se je zagovarjal trgovec, da ni vedel, da je mlada in lepa dama poročena temveč da je mislil, da je le »prijateljica« gospoda K. Toda zpet je igral nesrečni dnevnik svojo vlogo in g. K. je prebral par odstavkov iz istega ter tako prepričal sodnika, da je trgovec prav dobro vedel za zakonsko zvezo. Tudi sodnik je verjel dnevnikovim zapiskom ter obsodil trgovca radi zakonolomstva na 14 dni zapora. Ta zvešba je pač zelo poučna a obenem preteče svarilo onim soprogam, ki pišejo dnevnike, a zakonske zvestobe ne cenijo previsoko. Toraj tudi dnevniku se ne sme vsega zaupati!

* **Črni in beli židje v Indiji.** Med številnimi rodovi in narodi, ki so se v teku tisočletij nastanili v Indiji so se najdalj obdržali židje. Največ jih je o Cochinu, kjer imajo lastne občine. Ti židje pa so dvoje vrste in se ločijo med sabo. En rod je ohranil vero, navade, običaje, obleko in tudi svojo belo polt. Ti se nazivljajo beli židje. Naselili so se v Indiji po drugem razrušenju Jeruzalema okoli l. 68. po Kristusu. Drugi rod pa, ki je prišel v Indijo takoj za Feničani, približno 1000 let pred Kristusom, je ohranil samo vero in nekaj pristno židovskih značajev in lastnosti. Sicer so izpremenili ti židje vse. Postali so črni in dobili široke navzgor zavahane nosove, imajo okrogle obraze in črne kodraste lase. Beli židje so jako ponosni in se imenujejo »Beli domačini«. Žive v dobrih razmerah in se smatrajo za boljše in več vredne kot so njihovi črni bratje, s katerimi nimajo posebnega prijateljstva. Tudi se z njimi, kakor tudi z drugimi rodovi prav malo mešajo in se ženijo običajno le med sabo.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Žitne cene v Budimpešti.
Dne 15. januarja 1912.

Termin.		
Pšenica za mesec april 1912	za 50 kg	1175
Pšenica za mesec oktober 1912	za 50 kg	1095
Rž za mesec april 1912	za 50 kg	1023
Koruzna za mesec maj 1912	za 50 kg	839
Oves za mesec april 1912	za 50 kg	973

Mali oglasi.

Na prodaj je sledeče: 2 vagona ovsa, kašoni in konjska oprava pri Fr. Tomažiču v Šiški pri »Anžoku«.

Bernhardinki dobri za stražo stari 6 mesecev se prodasta v Kolodvorski ulici št. 7.

Pohištvo za žene in neveste prodaja po jako ugodnih cenah Simon Praprotnik, Jenkova ulica št. 7., Ljubljana.

ZAHVALA.

Za vse dokaze toplega sočutja, ki se mi je izkazalo o priliki prebriske izgube naše preljubljene soproge in mame gospe

Minke Traun roj. Župeve

izrekam s tem v svojem in in v imenu svojih otrok Minke, Radkote in Verice najiskrenejšo zahvalo. Se posebno pa se najtopleje zahvaljujem vsem onim, ki so mi izkazali svoje prisrčno sočutje s svojim obiskom za časa boleznij in smrti rajnice, vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so počastili rajnico s svojim spremstvom k večnemu počitku in darovalcem krasnih vencev.

Glince, dne 16. januarja 1912.

Žalujoči soprog
Jakob Traun.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi vljudno naznanjam, da sem prevzel dobroznano

gostilno »Zlata riba«
v Stritarjevi in Ribji ulici.

Točil bodem vedno le dobro in pristno vino in pivo iz sode ter postrelal vedno cenj. goste z dobro domačo kuhinjo. Gorka in mrzla jedila vedno na razpolago. — Posebna soba za klube.

Zmerne cene! **Točna postrežba!**

Za mnogobrojne obiske se priporoča

Emil Keržišnik,
gostilničar pri »Zlati ribi«.

Kavarna Leon

Celo noč odprto

Celo noč odprto

Umetni in trgovski vrtnar
J. WIDER, v Ljubljani.

Trgovina cvetlic:
Šelenburgova ulica št. 3.

Vrtnarija:
Cesta na Rožnik št. 25.

Točna postrežba in takojšnja izvršitev vsakovrstnega vezanja cvetlic. 50

FR. P. ZAJEC
optični zavod

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

Dalnogleda, toplotmere, in zrakomere vseh vrst.

Očala, ščipalnice natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastoni in poštine prosto.

Kavarna Central

Sv. Petra nasip št. 37.

Danes in vsak dan

KONCERT

damskega in moškega zbora
»Javor« iz Zagreba.

Začetek ob 9. uri. Vstop prost.

Za obilen obisk se priporoča
ŠT. MIHOLIČ.

Naslovna knjiga 1912 za mesto Ljubljano

po uradnih virih najboljša sestavljena objednem celoten stanovski izkaz in zaznamek protokoliranih tvrdk in drugih obrtov v Ljubljani

je ravnokar izšla.

Cena 4 krone.

Založništvo: Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 4 krone.

„DAN“ se prodaja po vseh
tobakarnah po 6 vin.

Zaradi inventure prodaja Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Mestni trg št. 5

vso izgotovljeno obleko za gospode in dečke
ter konfekcijo za dame in deklice pod glo-
boko reducirano ceno. O. Bernatovič.

**„DAN“ se prodaja v Ljubljani v sledečih tobakarnah
po 6 vin. izvod:**

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.

WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKA VRH, Sv. Jakoba trg
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREO, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
JAMŠEK, Tržaška cesta.
JEZERŠEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
STRKOVIČ, Dunajska cesta.
ŠTRAUS, Škofja ulica.

Prva anončna pisarna v Ljubljani Frančiškanska ulica št. 8

sprejema vsakovrstne oglase za

„DAN“

kakor tudi za vse druge liste in koledarje.
**Najcenejše in tudi najuspešnejše
inseriranje!**

Na željo pride zastopnik na dom.

Slovenci, trgovci in obrtniki, poslužujte se v
vseh anončnih zadevah samo „Prve anončne
pisarne“ v Ljubljani, ki vas točno in najku-
lantneje postreže! Anonsirajte v „Danu“!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 1'20 K.		M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1'50 K.		Štupar: 0 prvinah in spojinah, ilustrov. Cena 1'50 K.		Brunet: Telovadba. Cena 4 K.		Mešiček: Beležke iz fizike in kemije. Cena 40 vin.					
Marolt: Zgodo- vinske učne sli- ke. Cena 2 K.		Vizitke		Kaj izide zopet ?		Kuverte s firmo		Kaj izide zopet ?		Trgovske račune			
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 1'50 K. — Rape: Mladini. Cena 1'50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1'50 K.						Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.						Žirovnikove na- rodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.	
Bretl: Kako si o- hranimo zobe. Cena 20 vin.		Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.		Razni napisi na lepenkah za šole.		Novo! Popravljal- na znamenja na tabelah.		Tabela o pravil- nem mešanju umetnih gnojil.		Vse tiskovine za knjižnice.			
Uradne tiskovine za županstva.		Vse najnovejše ti- skovine za o- brtno - nadalje- valne šole.		Stereotipija		Litografija		Muzikalije		Založba knjig			

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš,
Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik,
Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.